לא ס"ד דומיא דייעוד מה ייעוד אע"ג דאי בעי מייעד ואי בעי לא מייעד כל היכא דלא מצי מייעד לא הוו זבינא זביני ה"נ [א]כל היכא דלא מצי מיגרעא לא הוו זבינא זביני וקידושי אשה לב"ש נפקא להו מאמה העבריה מה אמה העבריה בפרוטה לא מקניא אף אשה בפרוטה לא מיקדשא ואימא פלגא דדינר ואימא שתי פרוטות כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמה אדינר רבא אמר היינו טעמא דב"ש שלא יהו בנות ישראל כהפקר(ב): וב"ה אומרים בפרוטה: סבר רב יוסף למימר פרוטה כל דהו א"ל אביי והא עלה קתני כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכ"ת ה"מ בדורו של משה אבל הכא [ג]כדחשבה להו לאינשי והא כי אתא רב דימי אמר שיער רבי סימאי בדורו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר רבי דוסתאי ורבי ינאי ורבי אושעיא שיערו כמה הוי פרוטה אחד משושה באיסר האיטלקי א"ל רב יוסף אי הכי היינו דתנינא [ד]צא וחשוב כמה פרוטות בשני סלעים יותר מאלפים השתא אלפים לא הויין יתר מאלפים קרי להו אמר להו ההוא סבא אנא תנינא לה קרוב לאלפים סוף סוף אלפא וחמש מאה ותלתין ושיתא הוא דהויין כיון דנפקא להו מפלגא קרוב לאלפים קרי ליה גופא כי אתא רב דימי אמר שיער ר' סימאי בדורו כמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וכי אתא רבין אמר שיערו ר' דוסתאי ורבי ינאי ור' אושעיא כמה היא פרוטה אחד משושה באיסר האיטלקי אמר ליה אביי לרב דימי נימא את ורבין בפלוגתא דהני תנאי קא מיפלגיתו [ה]דתניא [ו]פרוטה שאמרו חכמים אחד משמנה באיסר האיטלקי שש מעה כסף דינר מעה שני פונדיונין פונדיון שני איסרין איסר שני מוסמיסים מסמס שני קונטרונקין קונטרנק שתי פרוטות נמצא פרוטה אחת משמנה באיסר האיטלקי רבן שמעון בן גמליאל אומר שלשה הדרסין למעה שני הנצין להדרים שני שמנין להנץ ב' פרוטות לשמין נמצא פרוטה אחת משושה באיסר האיטלקי לימא דמר אמר כת"ק ורבין דאמר כרשב"ג א"ל בין דידי ובין רבין אליבא דת"ק ולא קשיא הא דאיקור איסורי הא דזול איסורי הא דאיקור איסורי קום עשרים וארבע בזוזא הא דזול קום תלתין ותרין בזוזא אמר שמואל [ז]קידשה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת חיישינן שמא שוה פרוטה במדי והא אנן תנן ב"ה אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה לא קשיא הא בקידושי ודאי [ח]הא בקידושי ספק ההוא גברא [ט]דאקדיש בזוודא [י]דאורדי יתיב רב שימי בר חייא קמיה דרב וקא מעיין בה אי אית בה שוה פרוטה אין אי לא לא ואי לית בה שוה פרוטה לא והאמר שמואל חיישינן לא קשיא הא בקידושי ודאי הא בקידושי ספק ההוא גברא [כ]דאקדיש באבנא דכוחלא יתיב רב חסדא וקא משער ליה(ח) אי אית ביה שוה פרוטה אין ואי לא לא ואי לית ביה שוה פרוטה לא והא אמר שמואל חיישינן רב חסדא לא סבר ליה דשמואל אמרה ליה [ל]אימיה והא ההוא יומא דקדשה הוה ביה שוה פרוטה אמר לה לאו כל כמינך דאסרת לה [מ]אבתרא

לאו

לא ס"ד. שתהא נקנית בדבר שאין בו גירוע מאחר שנכתב גירוע כאן: **דומיא דייעוד.** כי היכי דאמר לענין ייעוד שנכתב עמו אשר לא יעדה(כ) ולמדנו שרשאי האדון ליעדה לו בתוך שני אמהות ותהיה מקודשת לו אם יאמר לה הרי את מיועדת לי במה שיש לי עליך ואין צריך כסף אחר ואמר לקמן (דף יט:) אין אביה רשאי למוכרה לקרובים שהיא אסורה להם משום ערוה לפי שאין אני מקיים בה אשר לא יעדה וגירוע נמי כייעוד מה ייעוד אע"ג כו': **וקידושי אשה כו'.** מסקנא דמילתא דר"ל היא דקא מסיק ואומר טעמא דב"ש כדחזקיה: **אף אשה בפרוטה לא מיקדשה.** דגמרינן מקידושי ייעוד: **פלגא דדינר.** ואיכא גירוע על פרוטה: **כיון דאפיקתיה מפרוטה.** אלמא חשיבותא בעי' אוקמה אדינר דחשיב: **כהפקר.** (ל)לקנות בדבר מועט ומדרבנן הוא דקאמרי לה ב"ש דאפקעינהו רבנן לקידושין הפחותין מדינר: **כל דהו.** כל מה שהדורות משנים את המטבע פעמים שפוחתין פעמים שמוסיפין ממשקלם: **שיער ר' סימאי.** מעשה בא לפניו באשה שנתקדשה בפרוטה והצריך להיות שוה אחד משמנה באיסר וביטל את הקידושין: **אחד משתה.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **א"ל רב יוסף.** לאביי: **אי הכי.** דאין פרוטה פחותה מכאן: **היינו דתנינא.** שאני שונה בתורת כהנים לא ותשוב כו': **השתא.** אם הוא אחד משמנה באיסר האיטלקי: **אלפים.** פרוטות: **לא הוו.** בשני סלעים כדפרישית בסמוך: **יותר מאלפים קרי להו.** משנה זו שנויה אצל נהנה מן ההקדש שמביא על הניית פרוטה אשם בכסף שקלים לא ותשוב להתרחק מן העבירה שאף על השוגג צריך כפרה גדולה כגון זו: **א"ל ההוא סבא.** טועה אתה במשנה זו דאנא תנינא לה וקרוב לאלפים תנינא בה: **אלפא וחמש מאה ותלתין ושיתא הויין.** שהסלע ד' דינרין והדינר כ"ד איסרים כדלקמן ואי איסר שמנה פרוטות לעולם נמצאו קצ"ב פרוטות בדינר והשמנה דינר שבשתי סלעים עולים כל אחד מאתים פרוטות חסר שמנה הרי אלף ותקל"ו: **כיון דנפקא.** אלף השני מחציו שלשים וששה קרוב לאלפים קרי ליה: **פונדיונין איסרין מסמסים קונטרונקין.** מיני מטבעות הם קטנות זו מזו וכן הדריסין הנצין שמנין: **נמצאת פרוטה אחד משתה.** שהאיסר אחד מכ"ד בדינר(מ) כדקאמרת אבל הפרוטות גדולות ממה שאמרת שהדינר שש מעה והמעה ג' הדריסים הרי י"ח הדריסים לדינר והם שלשים ושש הנצין והם שבעים ושנים שמינין והם קמ"ד פרוטות חלקם לכ"ד חלקים תמצא ששה בכל חלק הרי שש פרוטות לאיסר שהוא אחד מכ"ד בדינר: **אליבא דת"ק.** דהיינו כסתם מתני' והך דרבין לאו שהוסיפו על הפרוטות אלא האיסרין הוזלו ועמדו שלשים ושתים בדינר בימיהם ולעולם קצ"ב פרוטות בדינר חשוב ו' פעמים שלשים ושתים ותמצא קצ"ב ובימי ר' סימאי היו האיסרים יקרים כמשפטם כ"ד בדינר ונמצאת שהפרוטה שהיא קצ"ב לדינר היתה אחד משמנה באיסר: **במדי.** כלומר במקום שאין תמרים מצויין: **והא תנן כו'.** ואם באתה לומר כן אין שיעור (א)קידושין: **הא בקידושי ודאי.** אם ישנו שוה פרוטה במקומו הוו קידושין ודאי ואם בא אחר וקידשה אח"כ מותרת לראשון ואינה צריכה גט משני ואם אינו ש"פ במקומו קידושי ודאי לא הוו לבטל קידושי שני אבל קידושי ספק הוו ואינה מותרת לאחר בלא גט דחיישינן שמא ש"פ במדי ושיעור אהני לדעת אלו הן קידושין גמורים שמאחר שקידש (נ)בפרוטה במקומם אין נמגוס בדבר: **בזוודא** (ס)**דאורדי.** אגודה של מוכין: **והאמר שמואל.** הא דלעיל חיישינן שמא ש"פ במקום אחר: **אבנא דכוחלא.** שיש שחור דומה לכחול: **יתיב רב חסדא וקא מעיין כו'.** לפי שבא (ע)אחר וקדשה בפרוטה אח"כ: **ההוא יומא.** ביום שקידשה הוה בה ש"פ ועכשיו הוזלה: **לאו כל כמינך.** להעיד שהראשון קידשין ואוסרתה אבתרא:

לאו

רב חסדא לא סבר ליה דשמואל. הכא לא מצי לשנויי הא בקידושי ספק כדלעיל משום דמיירי שקדשה אחיו אח"כ בפרוטה והיה בא רב חסדא להפקיע קידושי ראשון כדאמר לאו כל כמינך דאסרת לה אבתרא ואי הוה אמר דראשונים ספק הוו א"כ צ"ל דצריכה גט מראשון א"כ תהיה אסורה משום דהויא גרושת אחיו:

הא

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פ"ד מהל' עבדים הל' ג סמג עשין פה:

ב [מיי' פ"א מהל' שקלים הל' ג ופ"ג מהל' טוען ונטען הל' א טוש"ע ח"מ סי' תכ סעי' מג ויו"ד סי' שה סעי' א]:

קז ג ד מיי' פ"ד מהל' אישות הל' יט סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לא סעיף ג:

◆

תוס' ר"י הזקן

שש מעה כסף דינר. דינר של כסף הוא שש מעין. וחיישינן שמא שוה פרוטה [במדי]. איכא מאן דאמר דאי ידעינן בודאי דוכתא דשוה ביה פרוטה מקודשת ודאי. והעיקר דאפילו ידעינן דוכתא דשוה פרוטה הוה ספק מקודשת, הואיל ובהאי דוכתא לא שוה פרוטה, והספק הוא אי שוה פרוטה דאמרו חכמים בהאי דוכתא דקדיש ביה דוקא, או אפילו שוה בשום מקום אע"פ שאינו שוה כאן שמא יגיע זה לשם וישוה פרוטה, הילכך יש לחוש בכל שוה כסף שיקדש בו שמא יש מקום בעולם שישוה זה פרוטה. מיהו כי הויא ספק הני מילי בדבר המתקיים, אבל דבר שאינו מתקיים לא הויא ספק מקודשת, דהא בהאי דוכתא לא שוה פרוטה ואינו מגיע לה בשום מקום שישוה כלום שהרי קודם הגיעו שם יפסד, וכן דעת הר"ם [אישות פ"ד הי"ט]. ואיכא מאן דאמר דאפילו במה שאינו מתקיים ואינו שוה פרוטה כאן מקודשת מספק, ומפרש שאין הספק בדעת חכמים אלא דגזרינן האי דוכתא דלא שוה אטו ההוא דשוה. ולא נהירא, שאין מקום לזאת הגזרה, שכל שיקדשו בשוה כסף יעיינו אם יש שם שוה כסף אם לא, ובלאו הכי לא אפשר. הילכך לא נפיק מיניה חורבא. (זווא דאורדי) [זוודא דאורדי]. אגודה של מוכין. אבנא דכוחלא. אבן של כחל (שהיה) [שהיא] דומה לכחול. וקא מעיין בה. שאם יבא אחר ויקדש אי הוו קדושין אם לאו. ור"ש פי' שבא אחר וקדשה בפרוטה. לא סבר לה [דשמואל]. ואי אין בה כאן שוה פרוטה אינה מקודשת כלל ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשני. דקדיש. ועכשיו הוזלה.

מסורת הש"ס

א) [יבמות קו ע"א], ב) [כתמ"י: כהתשובה], ג) ת"כ פ' ויקרא פרש' יא, ד) ב"מ מד: עדיות פ"ד מ"ז תוספתא דב"ב ספ"ה, ה) [כתמ"י: דקדיש], ו) [נ"ל דאורדי וכן בברכות ט. ובשבת מח. ובמנחות מב: אורדי ופרש"י מוכין וכן העתיקו תוס' לעיל ח. ד"ה אף שוה ועיין בערוך ערך זווד ג], ז) [כתמ"י: דקדיש], ח) [כתמ"י: כה. וכן בהמשך בכל הענין], ט) [נ"ל אמה. ויעב"ץ], י) [כדפרש"י: לאבתרא], כ) [שמות כא], ל) [כדפרש"י: ליקנות. ויעב"ץ להקנות], מ) [ב"מ מד ע"ב], נ) [נ"ל בשוה פרוטה. רש"ש], ס) [כדפרש"י: דאורדי], ע) נ"ל אחיו.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא תנן וכו' לקידושין: